

למקסם את הברכה הייחודית שלנו

רבקה חוששת שאת ההבטחות של ה' לאברהם על עתיד העם היהודי יעניק יצחק לעשיו, ופועלת שיעקב יקבלם במקומו. כשהתברר שיצחק לא התכוון לכך, יעקב יוצא ללוע הארץ: לפגוש בעשו ולהשיב לו את הברכות ה'גנובות'.

המסר: לכל אחד כישרון ייחודי, שהוענק מאת ה'. עלינו לנצלו כראוי!

מתי רואים סימן ברכה

בשנות השבעים, רב חסידי ממדינה כלשהי הגיע לארצות הברית כדי לאסוף כספים למוסד שבראשותו. בין השאר הוא החליט לעשות 'דינר'. הוא הצליח להזמין אנשים חשובים ולעניין עשירים רבים בנושא. בפועל, הדינר היה מאוד מוצלח. השתתף קהל גדול ומכובד, ונתרמו סכומי כסף גדולים מאוד. דא עקא, שהחלק האמנותי ('אינטרטיימנט') של אותו ערב לא היה על-פי ההלכה, ובוודאי שלא התאים למוסד חסידי.

לאחר הדינר, הרב הלה זכה להיכנס לרבי ליחידות. אחרי שסיפר לרבי על ההצלחה של הדינר וכו', הרבי אמר לו שהוא שמע על סוג האינטרטיימנט שהיה בדינר וכו', ושאל אותו: הייתכן שעשה דבר כזה, שאינו תואם את ההלכה.

הרבי אמר לו: "אתה חושב שעם התנהגות כזאת אתה תצליח?", והוכיח אותו על כך בחריפות. בסוף אמר לו הרבי, שמהכסף שנאסף באותו דינר הוא לא יראה סימן ברכה.

ואכן, עד לאותה פעם הוא היה לוקח מיד את הכסף ועוזב את ארה"ב, אבל הפעם היו אלו סכומים גדולים, אנשים רצו קבלות כדי לקבל פטור ממס וכו', והוא היה צריך להקים עמותה רשמית ומוכרת כחוק. דבר כזה לוקח הרבה זמן. לפועל, הכסף מאותו דינר נתקע לכמה שנים בארה"ב, וגם

אחר-כך לא כולו הגיע. בקיצור, הוא לא ראה בזה סימן ברכה.

השבוע בפרשת וישלח, מיד בתחילת הפרשה, אנו קוראים: "וישלח יעקב מלאכים לפניו אל עשיו אחיו ארצה שעיר שדה אדום". אומר על כך המדרש: "רב הונא פתח מחזיק באזני כלב עובר מתעבר על ריב לא לוח² אמר לו הקב"ה לדרכו היה מהלך ואתה משלח אצלו ואומר לו כה אמר עבדך יעקב" (ב"ר ע"ה ב).

המדרש שואל, מדוע יעקב אבינו שלח מלאכים לעשיו שנמצא בשעיר, להודיע לו שהוא מגיע. שעיר נמצאת בירדן, פטרה של ימינו, ויעקב מגיע מחרן מטורקיה. מאיפה עשיו אמור לדעת שיעקב מגיע? יש לו אינטרנט? הוא קרא על כך בעיתון?!

המדרש מצטט פסוק ממשלי, שאומר, שאחד שסוחר כלב רחוב באוזנו, מתעבר על ריב לא לו. שלא יתלונן אחר-כך שהכלב נשך אותו. מי ביקש ממנו להתחיל עם הכלב? על-דרך-זה בעניינינו.

הזוהר על הפרשה (קסו, ב) שואל את אותה השאלה: "אמר רבי אבא וכי מדוע נתעורר הוא לגבי עשו, מוטב היה אם היה שותק ממנו".

כדי למצוא את התשובה לשאלה הזו, אנו צריכים לחזור אחורה, לשורש המריבה שבין יעקב לעשיו³ הסיפור של הברכות. רבקה שמעה שיצחק רוצה לברך את יעקב, ומיד נזעקה ורצתה שיעקב יהיה זה שיקבל את הברכות. מה קרה?! מדוע היא כל כך דאגה, עד ששכנעה את בנה לרמות את אביו, וכשהוא חשש מקללה היא אמרה "עלי קללתך בני". מה היה דחוף כל-כך, שדווקא יעקב יקבל את הברכות ולא עשיו.

החשש של רבקה יורד

התשובה היא: רבקה חששה שאת הברכות שהקב"ה נתן לאברהם⁴ "ואעשך לגוי גדול"⁵ "ולזרעך אתן את הארץ הזאת" (לך לך יב, ב-ז) על הזרע ועל ירושת הארץ (ואותה אברהם נתן ליצחק ולא לישמעאל), את

הברכה הזאת חלילה יצחק ייתן לעשיו. לכן היא שכנעה את יעקב להתחפש לעשיו ולהיכנס לאביו, כדי להציל את הברכות, כדי להציל את העתיד של העם היהודי.

לפועל, כשיצחק בירך את יעקב, בחשבו שהוא עשיו, הוא נתן לו ברכה אחרת לגמרי. הוא לא דיבר לא על ארץ ישראל ולא על עם ישראל, אלא נתן לו ברכה גשמית: "ויתן לך האלקים מטל השמים ומשמני הארץ", ואת הברכה השנייה, "יעבדוך עמים וישתחוו לך לאומים" הוה גביר לאחיך" (תולדות כז, כח) שהוא יהיה עשיר, ושישלוט על עמים אחרים ועל אחיו. ברכה שונה לגמרי.

התברר, שיצחק לא התכוון לתת לעשיו את הברכות של אברהם, אלא נתן לו ברכה שמתאימה לעשיו, ברכה גשמית.

לפועל, לפני שיעקב עזב את באר שבע בדרכו לחרן, יצחק קרא לו וציווה אותו שלא יישא אישה מבנות כנען. ואז הוא נתן לו ברכה. מהי? "וא-ל-ש-די יברך אותך ויפרך וירבך" ויתן לך את ברכת אברהם לך ולזרעך אתך לרשתך את ארץ מגוריך אשר נתן אלקים לאברהם" (כז, ג-ד).

הפעם, ביודעו שהוא מברך את יעקב, הוא נתן לו את הברכות של אברהם: "ברכת אברהם שאמר לו ואעשך לגוי גדול והתברכו בזרעך, יהיו אותן ברכות האמורות בשבילך ממך יצא אותו הגוי ואותו הזרע המבורך" (רש"י כ"ח, ב), שהוא יקים את עם ישראל והם ירשו את ארץ ישראל.

התברר למפרע, שיצחק מעולם לא התכוון לתת את ברכת אברהם לעשיו. התגלה שיצחק הכיר היטב את בניו, יעקב ועשיו, וידע בדיוק איזו ברכה מתאימה לעשיו ואיזו ליעקב. אם כן, יעקב קיבל ברכות שלא מגיעות לו והוא לא רצה בהם.

ולכן, כשהוא חזר לארץ ישראל אחרי עשרים ושתים שנים אצל לבן, הוא מחפש את עשיו: "וישלח יעקב מלאכים אל עשיו ארצה שעיר". הוא מזעיק אותו משעיר כדי להחזיר לו את הברכות. לכן הוא סיפר לו על כל

העשירות שיש לו: "ויהי לי שור וחמור צאן ועבד ושפחה", והחליט לתת לו במתנה את כל עושרו. וכמו שרש"י אומר בפרשת ויגש, על הפסוק "אשר רכשו בארץ כנען" [2] "אבל מה שרכש בפדן ארם נתן הכול לעשיו, בשביל חלקו במערת המכפלה. אמר, נכסי חוצה לארץ אינן כדאי לי, וזהו אשר כריתי לי העמיד לו צבורין של זהב וכסף כמין כרי ואמר לו טול את אלו" (ויגש מו, ו).

מאותה סיבה הוא פנה אליו בלשון: "כה תאמרו לאדוני עשיו כה אמר עבדך יעקב" (לב, ה). מדוע הוא קרא לעשיו "אדוני", ולעצמו "עבדך"? כי גם הברכה של "הוה גביר לאחיד" הייתה ברכה לעשיו ולא ליעקב. ובהתאם לכך יעקב התנהג: עשיו הוא האדון, ויעקב הוא זה שאמור להשתחוות לו [3].

לכן, בסוף הפגישה, לאחר שהתנשקו והתחבקו כשעשיו סירב לקבל את המתנה, יעקב הפציר בו ואמר: "קח נא את ברכתי". ואומר המדרש: "על אותה הברכה אתה שוטנני הרי היא נתונה לך שנאמר קח נא את ברכתי" (פסיקתא רבתי פ' י"ג).

במילים אחרות: יעקב אבינו אמר לו, קח את הברכה שאבא נתן לי. אני רוצה להחזיר לך אותה. וכמו שרש"י אומר: "ברכתי מנחתי", המנחה היא הברכה שקיבל מיצחק. הוא לא רק החזיר לו את הברכה הרוחנית, אלא החזיר לו את הברכה הגשמית בפועל ממש. הוא החזיר לו את הכול. יעקב לא רצה ליהנות ממה שלא מגיע לו. על-דרך דברי המדרש, שיעקב "חשב ואמר נכסי חוץ לארץ אין בהם ברכה לך היה מבזבזם" (תנחומ"ק וישלח י"א).

תנצל את הבלעדיות!

ההוראה מהסיפור הזה ברורה. כמו שלכל אדם יש טביעת אצבעות ייחודית לו, ואפילו לשני תאומים זהים בדרך כלל אין להם טביעת אצבעות זהה, כך גם לכל אדם בעולם יש את הברכה המיוחדת עבורו, שאותה אף אחד לא יכול לקחת ממנו, והיא גם לא מתאימה לאף אדם אחר.

לכן אנחנו לא צריכים לדאוג מתחרות, אלא לזכור שהברכה שהקב"ה נתן לנו היא אך ורק עבורנו, ועלינו להשתמש בה ולנצל את הכוחות שקיבלנו כדי למלא את שליחותינו בעולם.